

Sülemlemine ja selle vältimine, mesilasperede valik

Kokkuvõte Antu Rohtla loengust Võru mesinike õppepäeval 29. märtsil 2008.a.,

Lektorileping PR-4-1.5-26

Mesinduspäev toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Sülemlemine on mesilasperede loomulik paljunemisviis. Selle vastu võitlemine või katsed sellest hoidumiseks on põhimõtteliselt teatud mõttes vägivald mesilaspere kallal. Erineva intensiivsusega väljenduv sülemlemistung on kõigepealt pärilik. Peale pärilikkuse mõjutavad mesilasperede paljunemistungi veel korjema rikkus (viletsamatel korjealadel kipuvad pered rohkem sülelema) ja ka mesilasperede tihedus ruutkilomeetril. Üldiselt peab silmas pidama seda, et karmides looduslikes tingimustes väljakujunenud mesilassid on sülemlemise suhtes kainemad (annavad vähem sülemeid) ja soodsamates looduslikes tingimustes välja kujunenud rassid kalduvad kergemini sülelema ja võivad seda suve jooksul teha mitu korda.

Sülemlemise ärahoidmiseks on mitmeid võtteid ja meetodeid, mille efektiivsus on väga erinev. Kõige enamlevinud viis on kärjepõhjade asetamine haudmeraamide vahele. Paraku ei hoi see sülemlemist ära, vaid lükkab seda ainult edasi. Peale selle avaldab mesilaste pesa selline lõhkumine negatiivset mõju pere bioloogilisele tasakaalule ja pesa bioloogilisele terviklikkusele.

Väga levinud võttena on kasutusel ka juba mesilaste poolt ehitatud emakuppude hävitamine. Ka see võte ei anna loodetud tulemusi, sest juba sülemlemismeeleolus pere taastab hävitatud emakupud mõne päeva jooksul ja süleleb ikkagi.

Kui peres on juba tekkinud sülemlemismeeleolu, on otstarbekam seda ära kasutada, sest kõigile mesinikele on teada sülemi suur töövõime nii kärgede ehitamisel, kui ka saagi kogumisel. Hoopis vähem aga teatakse seda, et kui sülemlenud peres hakkab munema noor ema, on selle pere töövõime ligi 4 korda suurem, kui peredel, kus loomupärast emade uuenemist ei toimunud. Kui see langeb kokku ka rikkaliku korjega loodusest, võib saada korraliku meesaagi.

Kui peres on juba tekkinud sülemlemismeeleolu, ei pea mitte hakkama emakuppe hävitama, ning kui pesas on juba emakupud, kuhu on munetud, tuleb perest eemaldada vana ema. Vana ema paigutatakse korpustarudes 2-3 haudmeraami ja 5-6 ülesehitatud kärjega eraldi korpusesse, vanasse pessa jäetakse üks enamarenenud emakupp, pesakorpus kaetakse emaeraldusvõrega, selle peale asetatakse korpus mõnede ülesehitatud kärgedega ja kärjepõhjadega, selle peale omakorda emaeraldusvõre ja kolmanda korpuse vana emaga korpus. Kui alumise korpuse lennuavast hakkavad sisenema töomesilased õietolmuga, on see märgiks, et all on koorunud noor ema ning on alanud haudme kasvatamine. Nüüd tuleb vahele asetada veel üks tühi korpus (soovitavalt I ja II korpuse vahele), et ära kasutada ema vahetusest tekkinud suurt tööindu. Vaheleasetatav korpus võib olla täidetud 2/3 ulatuses kärjepõhjaga.

Kaks ema töötavad ühes tarus kuni meevõtmiseni ja pesade koondamiseni. Kui sellisel teel emadevahetus ebaõnnestus (noor ema ei paarunud) on ülemises korpuses alles vana ema, ning peale meevõtmist eemaldatakse emaeraldusvõred ja vana emaga korpus asetatakse alla ja sellest saab edaspidi talvituskorpus.

Lamavtarude puhul on tehnoloogia põhimõtteliselt sama. Vana ema koos 2-3 raami haudmega tõstetakse bioloogilise vahelaua taha, sinna lisatakse veel 2-3 värskest ülesehitatud kärge, pesast likvideeritakse kõik emakupud peale ühe ning kõik kulgeb loomulikku rada mööda. Kui noor ema on munema hakanud, tuleb raame juurde anda või asetada peale magasin. Siinjuures tuleb silmas pidada seda, et magasin tuleb pesast eraldada emaeraldusvõrega, või kasutada magasinis sügavamate kannudega kärgi, vastasel juhul on noor ema väga kiire minema just magasinini ja alustama seal munemist.